

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Sžk/9/2019
Identifikačné číslo spisu: 1016202696
Dátum vydania rozhodnutia: 05.05.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Nora Halmová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1016202696.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Obec Pakostov, 094 07 Pakostov, zastúpený: JUDr. Iveta Rajtáková, advokátka, Štúra 20, Košice, proti žalovanému: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Námestie L. Štúra 1, Bratislava, za účasti: 1/ Alpine Oil and Gas, s.r.o., IČO: 36 702 722, Karadžičova 16, Bratislava, 2/ Societatea Nationala de Gaze Naturale „ROMGAZ“ S.A., organizačná zložka Bratislava, IČO: 44 465 734, Karadžičova 16, Bratislava, 3/ JKX Slovakia Carpathian B. V., organizačná zložka, IČO: 44 349 807, Boženy Němcovej 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného sp.zn. 7738/2016-9.2, č. 52250/2016 (6), zo dňa 29.09.2016, Snina, konajúc o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 6S/313/2016-256 zo dňa 29. novembra 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č.k. 6S/313/2016-256 zo dňa 29. novembra 2018 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1.

1. Žalovaný rozhodnutím č. 5019/2016-7.3 zo dňa 07.06.2016 (ďalej aj prvostupňové rozhodnutie) zmenil - zmenšil rozlohu a predĺžil dobu platnosti prieskumného územia Snina - ropa a horľavý zemný plyn (ďalej aj prieskumné územie Snina) určeného rozhodnutím žalovaného o určení prieskumného územia Snina č. 7674/2006-6.2 zo dňa 18.07.2006 pre držiteľov prieskumného územia - ďalších účastníkov 1/ až 3/ a predĺžil dobu platnosti prieskumného územia Snina na vykonávanie ložiskového geologického prieskumu vyhradených nerastov: ropa a horľavý zemný plyn v etape vyhľadávacieho ložiskového prieskumu o 5 rokov, a to do 01.08.2021. Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca rozklad.

2. Žalovaný listom č. 52250/2016 (6), sp. zn. 7738/2016-9.2 zo dňa 29.09.2016 (ďalej len napadnuté rozhodnutie žalovaného) oznámil žalobcovi, že jeho podanie označené ako rozklad proti prvostupňovému rozhodnutiu nie je možné posudzovať ako rozklad, nakoľko nebolo podané účastníkom konania. Žalobca bol zo správneho konania vo veci predĺženia doby platnosti a zmeny prieskumného územia Snina, pre spoločnosť Alpine Oil and Gas, s.r.o., vylúčený.

2.

3. Proti napadnutému rozhodnutiu žalovaného podal žalobca správnu žalobu. Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 6S/313/2016-256 zo dňa 29.11.2018 zastavil konanie a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. V odôvodnení uznesenia citoval § 2 ods. 1, § 3 ods. 1 písm. b), § 5 ods. 2 a 3, § 6 ods. 1, § 119 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len S.s.p.), § 22 ods. 6 zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len geologický zákon) a tiež poukázal na pojem procesné podmienky konania.

4. Z obsahu správnej žaloby, z vyjadrení žalovaného a najmä z doplňujúceho vyjadrenia žalovaného zo dňa 09.07.2018 a jeho príloh krajský súd zistil, že dňa 18.06.2018 nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie žalovaného č. 6110/2018-5.3, č.záznamu: 27386/2018 zo dňa 25.05.2018 (ďalej len rozhodnutie o zrušení prieskumného územia), ktorým žalovaný rozhodol na žiadosť držiteľov prieskumného územia o zrušení prieskumného územia Snina, ktoré bolo kľúčové pri rozhodovaní v administratívnom konaní. S ohľadom na uvedenú novú právnu skutočnosť krajský súd súhlasil s názorom žalovaného (vyjadrenie zo dňa 09.07.2018), že zrušením prieskumného územia sa stalo bezpredmetným aj rozhodovanie o vylúčení žalobcu z účasti v konaní o predĺžení doby platnosti a zmene prieskumného územia Snina, čo má za následok, že odpadol predmet konania, lebo prieskumné územie Snina-ropa a horľavý zemný plyn, ktoré bolo základom napadnutého rozhodnutia zanikne a nebude existovať. Uvedená nová právna skutočnosť zároveň privodzuje, že napadnuté rozhodnutie žalovaného nemôže zakladať, meniť alebo inak zrušiť oprávnenia a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo ktorým môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb a právnických osôb priamo dotknuté.

5. Krajský súd tiež pripomenul, že spôsobilým predmetom prieskumu v správnom súdnictve je len také rozhodnutie orgánu verejnej správy, ktoré zakladá, mení, zrušuje alebo deklaruje práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby alebo sa jej priamo dotýka. Keďže v čase rozhodovania o správnej žalobe už neexistovalo zakladajúce rozhodnutie viažuce sa na prieskumné územie Snina pre držiteľov prieskumného územia, nakoľko bolo v priebehu prieskumného konania o zmene základného rozhodnutia zrušené, účinky napadnutého rozhodnutia žalovaného zanikli a odpadol dôvod na pokračovanie v tomto konaní.

6. V tejto súvislosti krajský súd poukázal na konštantnú judikatúru súdov Slovenskej republiky, v zmysle ktorej v obdobných skutkových a právnych veciach Ústavný súd SR, Najvyšší súd SR ako aj Krajský súd v Bratislave zastavili konania z dôvodu, že odpadol dôvod konania. Ide napr. o rozhodnutia Ústavného súdu SR č. k. I. ÚS 9/2016-18, č. k. III. ÚS 875/2016-41, rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Sžo/86/2015 zo dňa 25.05.2015, sp. zn. 8Sžo 74/2014 zo dňa 21.07.2016, sp. zn. 6Sžo 116/2015 zo dňa 27.07.2016, sp. zn. 7Sžo/41/2016 zo dňa 14.12.2017, sp. zn. 2Sžo/117/2015 zo dňa 26.07.2017 a rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1S/272/2014 zo dňa 18.02.2016.

7. Žalobca bol právoplatne vylúčený z konania vo veci predĺženia doby platnosti a zmeny (zmenšenia) prieskumného územia Snina - ropa a horľavý zemný plyn rozhodnutím ministra životného prostredia SR č. 7738/2016-9.2 č. 52250/2016 zo dňa 29.09.2016 v spojení s rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu č.spisu: 5019/2016- 7.3, č.záznamu 32020/2016 zo dňa 07.06.2016. Aj za predpokladu, že by bol účastníkom konania, by prípadné zrušenie napadnutého rozhodnutia žalovaného nepredstavovalo pre žalobcu ako účastníka konania reálnu možnosť dosiahnuť rozhodnutie v jeho prospech, ale naopak, bolo by v rozpore so zásadou materiálnej pravdy ako aj zásadou hospodárnosti konania. Je povinnosťou tak súdu, ako aj správneho orgánu, uplatňovať zásadu zisťovania skutočného stavu veci súčasne so zásadou hospodárnosti tak, aby nedochádzalo k zbytočnému predlžovaniu konania a zvyšovaniu nákladov konania. Iný výklad zákona by smeroval len k formálnemu zopakovaniu konania o odvolaní/rozklade bez toho, aby umožňovalo účastníkovi konania reálnu možnosť dosiahnuť materiálne iné rozhodnutie v jeho prospech a bolo by v rozpore aj so zásadou hospodárnosti správneho konania, ktorá je zakotvená v § 3 ods. 3 správneho poriadku.

3.

8. Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca (sťažovateľ) kasačnú sťažnosť navrhujúc, aby kasačný

súd zrušil uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietal nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom v napadnutom uznesení a tiež, že krajský súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočniť jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Odôvodnenie uznesenia krajského súdu vychádza z prevažujúcej praxe súdov rozhodujúcich o žalobách podľa § 247 O.s.p. Krajský súd svoje uznesenie o zastavení konania vyvodil zo skutočnosti, že žalovaný vydal rozhodnutie o zrušení predmetného prieskumného územia, z čoho vyvodil, že v čase rozhodovania o správnej žalobe už neexistovalo napadnuté rozhodnutie žalovaného o zmenšení rozlohy a predĺžení doby platnosti prieskumného územia Medzilaborce, keďže bolo zrušené uvedeným rozhodnutím o zrušení prieskumného územia a účinky napadnutého rozhodnutia žalovaného zanikli, a teda odpadol dôvod na pokračovanie v konaní.

10. Prevažujúca súdna prax podľa právnej úpravy účinnej do 30.06.2016, podľa ktorej krajský súd vydal napadnuté uznesenie, je z hľadiska právneho prostredia v Slovenskej republike iná, ako po 30.06.2016. Sťažovateľ doručil krajskému súdu správnu žalobu dňa 13.12.2016, teda v čase účinnosti Správneho súdneho poriadku. Z tohto dôvodu je konštatovanie krajského súdu o jeho vylúčení z predmetného správneho konania bez významu. V tejto súvislosti poukázal na to, že rozhodnutím žalovaného o tom, že nie je účastníkom predmetného správneho konania, nie je súd viazaný (§ 131 S.s.p.). Otázka jeho vylúčenia zo správneho konania však nebola pre krajský súd zásadná pri jeho rozhodovaní, nakoľko zastavenie konania bolo založené na tom, že napadnuté rozhodnutie žalovaného bolo zrušené a prieskumné územie už neexistuje.

11. Sťažovateľ v žalobe poukázal na to, že napadnuté rozhodnutie žalovaného porušuje verejný záujem v oblasti životného prostredia. Napriek tomu krajský súd skonštatoval, že v pokračovaní v konaní mu bráni prekážka uvedená v § 99 písm. g) S.s.p. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na zmysel aktívnej legitímácie zainteresovanej verejnosti na podaní správnej žaloby, na dôvodovú správu k S.s.p. k ustanoveniu 42 ako aj na čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru a výklad k tomuto článku, ktorý poskytol Súdny dvor Európskej únie v rozsudku vo veci C-240/09 zo dňa 08.03.2011.

12. Skutočnosť, že medzi právnou úpravou podľa O.s.p. a podľa S.s.p. je zásadný rozdiel, pokiaľ ide o spôsobilosť preskúmania rozhodnutia v oblasti životného prostredia po uplynutí platnosti rozhodnutia, vyplýva aj z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 870 zo dňa 28.02.2017 (pozn. kasačného súdu: sťažovateľ mal zrejme na mysli sp. zn. III. ÚS 875/2016), ktorým ústavný súd rozhodol o sťažnostiach proti uzneseniam najvyššieho súdu, ktorými boli zastavené konania o žalobách z identických dôvodov ako to urobil krajský súd vo svojom uznesení. Inštitút žaloby zainteresovanej verejnosti proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy vo veci životného prostredia je prostriedkom ochrany verejného záujmu. Skutočnosť, či verejný záujem v oblasti životného prostredia porušený bol alebo nie, nezaniká tým, že žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného stratí platnosť. Zrušenie takéhoto rozhodnutia, v prípade jeho rozporu s verejným záujmom, je bez ohľadu na uplynutie doby jeho platnosti pre ochranu verejného záujmu zásadné a je zásadné aj pre účinnú realizáciu práv zainteresovanej verejnosti podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru. Výklad prijatý krajským súdom znamená, že nie je potrebné chrániť verejný záujem v oblasti životného prostredia v situácii, keď napadnuté rozhodnutie žalovaného zakladalo právne účinky rok a 10 mesiacov, pričom ďalej tieto právne účinky nezakladá, keďže bolo vydané nové rozhodnutie o zrušení prieskumného územia. V tejto súvislosti sťažovateľ poznamenal, že krajský súd nesprávne uviedol v bode 17 napadnutého uznesenia, že rozhodnutím o zrušení prieskumného územia bolo zrušené aj napadnuté rozhodnutie žalovaného o predĺžení doby platnosti a zmenšení rozlohy prieskumného územia. Takýto názor krajského súdu nesprávne naznačuje, akoby rozhodnutie o zrušení prieskumného územia malo účinky „ex tunc“, teda ako by rušilo spätne právne účinky napadnutého rozhodnutia žalovaného. Takýto účinok však rozhodnutie o zrušení prieskumného územia nemá a platí len „ex nunc“.

13. Niet preto žiadneho dôvodu, aby krajský súd odmietol prieskum meritórneho rozhodnutia, ktoré rok a 10 mesiacov vyvolávalo právne účinky a vyplývali z neho oprávnenia pre ďalších účastníkov 1/ až 3/ -

držiteľov prieskumného územia. Nie je verejným záujmom v oblasti životného prostredia, aby po takmer dvoch rokoch, kedy napadnuté rozhodnutie žalovaného vyvolávalo právne účinky, nebol vykonaný prieskum zákonnosti tohto rozhodnutia. Verejný záujem v oblasti životného prostredia nemožno obmedziť na okolnosť, že v čase rozhodovania krajského súdu už napadnuté rozhodnutie žalovaného nevyvoláva právne účinky, pretože by sa tým odoprela verejnému záujmu ochrana za obdobie, kedy bol tento verejný záujem porušovaný nezákonným rozhodnutím a jeho účinkami.

4.

14. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti navrhol túto zamietnuť ako nedôvodnú. Podľa jeho názoru postupoval krajský súd v súlade s § 99 písm. g) S.s.p. Aj v zmysle komentára k tomuto ustanoveniu možno za prípady odpadnutia dôvodu na pokračovanie v konaní považovať napr. zánik rozhodnutia na základe ustanovenia zákona (ex lege) alebo uplynutím času, na ktorý bolo obmedzené, pred vydaním rozhodnutia správneho súdu vo veci samej alebo stratu účinkov preskúvaného rozhodnutia. Žalovanému nebol zrejмый súvis medzi § 178 ods. 3 S.s.p. a § 99 písm. g) S.s.p. ani to, že by sa konania o správnych žalobách zainteresovanej verejnosti v tomto smere spravovali osobitnými ustanoveniami S.s.p. Podanie správnej žaloby podľa § 178 ods. 3 S.s.p. neznamená, že by sa na konanie v tejto veci nevzťahoval § 99 písm. g) S.s.p.

15. Žalovanému nebolo zrejmé, aké úvahy viedli sťažovateľa k záveru, že zastavením konania uznesením krajského súdu došlo k porušeniu jeho práva na prístup k súdu, nakoľko sťažovateľ využil uvedené právo, v rámci ktorého mal možnosť realizovať všetky práva účastníka súdneho konania vyplývajúce mu z príslušných právnych predpisov. V tejto súvislosti citoval nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 875/2016 zo dňa 28.02.2017, v ktorom ústavný súd vyslovil, že „uplynutím platnosti výnimky rozhodnutie, ktorou bola povolená, zaniká nie ex tunc, ale až dňom nasledujúcim po poslednom dni platnosti povolenej výnimky. Týmto dňom počnúc a s účinkom pro futuro rozhodnutie nemá právne účinky, nemení a ani nezrušuje práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti právnických alebo fyzických osôb...“. Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd sa stotožnil s názorom najvyššieho súdu, že v predmetných konaniach nebolo právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR a právo na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s právom účasti na rozhodovacích procesoch týkajúcich sa životného prostredia podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, porušené.

16. V súvislosti s námietkou sťažovateľa týkajúcou sa rozdielnej právnej úpravy postavenia zainteresovanej verejnosti v predchádzajúcom právnom predpise, t. j. O.s.p. a v súčasnej právnej úprave, t. j. S.s.p. a z toho vyplývajúcej nesprávnej aplikácii judikatúry na prejednávajúcu vec, žalovaný poukázal na judikatúru uvedenú v čl. III. vyjadrenia ku kasačnej sťažnosti, z ktorej vyplýva, že Najvyšší súd SR v obdobných veciach zastavil konanie z dôvodu, že preskúvané rozhodnutie žalovaného stratilo platnosť, a to za účinnosti O.s.p., ako aj S.s.p. Z uvedeného dôvodu považoval námietku sťažovateľa za neopodstatnenú.

17. Ďalej žalovaný poznamenal, že v súčasnosti, keď bolo vydané rozhodnutie o zrušení prieskumného územia, čím stratilo aj napadnuté rozhodnutie právne účinky, nebude možné rozhodnúť v danej veci spôsobom, ktorý by bol pre sťažovateľa akýmkoľvek spôsobom výhodnejší alebo mu poskytol vyššiu ochranu jeho práv a právom chránených záujmov. V opakovanom súdnom, prípadne v následnom správnom konaní (ak by bola vec vrátená žalovanému na ďalšie konanie), sa nedosiahne vo veci vecne iný ani priaznivejší výsledok, a preto žalovaný zastal názor, že kasačná sťažnosť podaná sťažovateľom je neopodstatnená a ignorujúca vecnú podstatu daného konania spočívajúcu v skutočnosti, že určené prieskumné územie bolo právoplatne zrušené. V nadväznosti na uvedené citoval rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Sž/98-102/02 zo dňa 17.12.2002 zdôrazniac, že rozhodnutie sa nezrušuje preto, aby sa zopakoval proces a odstránili formálne vady, ktoré nemôžu privodiť vecne iné či výhodnejšie postavenie pre účastníka.

18. Taktiež vyjadril nesúhlas s námietkou sťažovateľa, že zastavením konania zo strany krajského súdu bol vylúčený z možnosti účasti na konaní a že takýmto postupom došlo k porušeniu § 178 ods. 3 S.s.p.

a čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru. Záverom poukázal na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu SR, napr. rozhodnutie sp. zn. 4Sžp/2/2013 zo dňa 20.08.2014 a iné, ako aj na judikatúru Ústavného súdu SR, napr. uznesenie č.k. II. ÚS 378/2016-17 a iné, v rámci ktorých Najvyšší súd SR zastavil konanie z dôvodu, že napadnuté rozhodnutie žalovaného stratilo platnosť.

5.

19. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 11 písm. g) S.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 455 S.s.p. a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu (sťažovateľa) je dôvodná.

20. Kľúčovou otázkou vo veci bolo posúdenie, či sa zrušením prieskumného územia stalo bezpredmetným preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného o zmene prieskumného územia a predĺžení doby jeho platnosti a či táto skutočnosť má za následok odpadnutie dôvodu na pokračovanie v konaní v zmysle § 99 písm. g) S.s.p.

21. Podľa § 99 písm. g) S.s.p., správny súd konanie uznesením zastaví, ak odpadol dôvod na pokračovanie v konaní a nejde o prípady ustanovené v písmenách c) a d).

22. Podľa § 22 ods. 6 geologického zákona, na návrh držiteľa prieskumného územia môže ministerstvo prieskumné územie zrušiť alebo zmeniť; zmenou prieskumného územia je zväčšenie alebo zmenšenie jeho rozlohy.

23. Kasačný súd dospel k záveru o nesprávnom procesnom postupe krajského súdu, ktorý zastavil konanie podľa § 99 písm. g) S.s.p. V odôvodnení kasačnou sťažnosťou napadnutého uznesenia konštatoval, že zrušením prieskumného územia Snina sa stalo bezpredmetným aj rozhodovanie o zmene tohto územia, čo má v tomto prípade podľa jeho názoru za následok odpadnutie predmetu konania, lebo prieskumné územie Snina, ktoré bolo základom napadnutého rozhodnutia žalovaného, už zaniklo a teda neexistuje. Uvedená nová právna skutočnosť mala zároveň podľa krajského súdu za následok, že napadnuté rozhodnutie žalovaného nemôže zakladať, meniť alebo inak zrušiť oprávnenia a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo nejde o rozhodnutie, ktorým môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb a právnických osôb priamo dotknuté.

24. V prvom rade považoval kasačný súd za potrebné zdôrazniť, že s poukazom na § 135 ods. 1 S.s.p. je na rozhodnutie správneho súdu rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy. „Zásada viazanosti súdu právnym a skutkovým stavom, ktorý tu bol v dobe rozhodovania správnych orgánov, je jednou zo základných zásad súdneho prieskumu v správnom súdnictve, ktorá vychádza z jeho funkcie a účelu. Správne súdnictvo nie je ďalšou inštanciou v správnom konaní, ale stojí mimo sústavu správnych orgánov. Preto je prieskum správneho rozhodnutia fixovaný do minulosti.“ (T. Blažek, J. Jirásek, P. Molek, P. Pospíšil, V. Sochorová, P. Šebek: Soudní řád správní - online komentář. 3. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2016. K § 75).

25. Časové ohraničenie skutkových a právnych okolností pri posudzovaní žalobou napadnutého správneho rozhodnutia vychádza z požiadavky subsidiarity správneho súdnictva. Správne súdy tak zásadne neprihliadajú na zmenu právnej úpravy (s výnimkou správneho trestania) či na skutočnosti, ktoré nastali po vydaní preskúmaného rozhodnutia. Tento záver nie je v žiadnom rozpore so zásadou plnej jurisdikcie. Prípadné dokazovanie súdu má smerovať a upínať sa práve na skutkový či právny stav, ktorý tu existoval v dobe rozhodovania správnych orgánov. Najvyšší súd si je vedomý, že jeho judikatúra, ako aj judikatúra ústavného súdu túto zásadu relativizovala. Dovodila sa možnosť prihliadať na skutkové či právne novoty vo výnimočných prípadoch, kedy by s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu nebolo možné dôslednú aplikáciu ustanovení S.s.p. z ústavnoprávneho hľadiska akceptovať. Súd napr. nemôže vychádzať z právneho stavu, ktorý tu bol v dobe vydania rozhodnutia, ak táto úprava bola medzičasom zrušená ústavným súdom pre neústavnosť. V prejednávanej veci však o takúto situáciu nejde.

26. Ústavný súd SR v náleze č. k. III. ÚS 418/2018-41 zo dňa 29.01.2019 uviedol právny názor týkajúci sa § 99 písm. g) S.s.p.: „Zákon v § 99 písm. g) upravil zastavenie konania, ak odpadol dôvod na pokračovanie v konaní a nejde o prípady ustanovené v písmenách c) a d)... Ako príklad zastavenia konania z dôvodu odpadnutia predmetu prieskumu možno uviesť stratu účinkov preskúvaného rozhodnutia alebo opatrenia, no bez jeho formálneho zrušenia, na základe protestu prokurátora alebo mimoriadneho opravného prostriedku. O takýto prípad pôjde najmä pri faktickej konzumácii týchto účinkov alebo uplynutí lehoty, na ktorú bolo rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej správy vydané, resp. pri inom následnom administratívnom postupe ... O stratu účinkov rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy v dôsledku uplynutia lehoty pôjde vtedy, ak subjektívne práva vyplývajúce zo žalovaného rozhodnutia alebo opatrenia boli viazané len na určitý čas a jeho uplynutím zanikli bez toho, aby došlo k ich realizácii. Príkladom môže byť rozhodnutie vydané v zmysle § 82 ods. 12 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Ak však už dané subjektívne práva boli uplatnené, nemožno ani v dôsledku uplynutia času bez ďalšieho zastaviť správne súdne konanie a odmietnuť súdnu ochranu, pretože jej primárny obsah založený na možnosti zrušenia nezákonného rozhodnutia alebo opatrenia sa tým dostáva do sekundárnej podoby, ktorej podstatou je vytvorenie základu pre náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov.“ (Baricová, J., Fečík, M., Števec, M., Filová, A. a kol. Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2018. s. 553.).

27. Vychádzajúc z vyššie citovaných právnych názorov má kasačný súd za to, že krajský súd v napadnutom uznesení neprihliadol na potrebu ochrany práv sťažovateľa (zainteresovanej verejnosti). Zmyslom a cieľom aktívnej legitímácie zainteresovanej verejnosti na podaní správnej žaloby je ochrana verejného záujmu pri rozhodovaní vo veciach životného prostredia a nie dosiahnutie konkrétneho prospechu pre nejaký subjekt predstavujúci zainteresovanú verejnosť. Skutočnosť, či verejný záujem v oblasti životného prostredia porušený bol alebo nie, nezaniká tým, že žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného stratí platnosť. Zrušenie takéhoto rozhodnutia, v prípade jeho rozporu s verejným záujmom, je bez ohľadu na uplynutie doby jeho platnosti, pre ochranu verejného záujmu zásadné a je zásadné aj pre účinnú realizáciu práv zainteresovanej verejnosti podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru. Rozhodnutie o zrušení prieskumného územia Snina, vydané po nadobudnutí právoplatnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného a po podaní správnej žaloby na krajský súd o jeho preskúmanie, nepredstavuje takú novú skutočnosť, ktorú by bolo možné považovať za dostatočný dôvod na prelomenie zásady ustanovenej v § 135 ods. 1 S.s.p. Táto skutočnosť automaticky neznamená, že k realizácii práv vyplývajúcich z napadnutého rozhodnutia žalovaného nedošlo, resp. že by týmto rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohol byť porušený verejný záujem v oblasti životného prostredia. Treba prisvedčiť sťažovateľovi, že napadnuté rozhodnutie žalovaného cca 1 rok a 10 mesiacov vyvolávalo právne účinky a vyplývali z neho oprávnenia pre držiteľov prieskumného územia - ďalších účastníkov 1/ až 3/. Automatické vylúčenie tohto rozhodnutia zo súdneho prieskumu by mohlo pre držiteľov prieskumného územia predstavovať neadekvátnu výhodu spočívajúcu v nemožnosti preskúmania zákonnosti rozhodnutia o zmene prieskumného územia a postupu pri jeho vydaní. Vzhľadom na účel geologického prieskumu, ktorý má slúžiť iba na overenie, či je realizácia ťažobnej činnosti v danej lokalite vôbec možná (v danom prípade bolo jeho účelom vykonávanie ložiskového geologického prieskumu vyhradených nerastov - ropy a horľavého zemného plynu) a či na fázu geologického prieskumu budú nadväzovať ďalšie procesné fázy smerujúce k samotnej realizácii projektu geologickej úlohy, ku ktorej môže ale aj nemusí dôjsť, považuje kasačný súd za potrebné preskúmať napadnuté rozhodnutie žalovaného napriek existencii rozhodnutia o zrušení prieskumného územia Snina. Ak by takáto možnosť neexistovala, mohli by držiteľia prieskumného územia získavať potrebné informácie o vhodnosti lokality a v prípade zistenia, že v danej lokalite nie je možné uskutočniť ich ekonomické plány, stačilo by podať návrh na zrušenie prieskumného územia (ešte pred rozhodnutím správneho súdu o žalobe) a po vyhovení takému návrhu by nebola reálna možnosť preskúmať postup správnych orgánov pri vydaní rozhodnutia o povolení prieskumného územia. Zároveň by bolo znemožnené skúmať, či iný verejný záujem neprevyšuje záujem na stanovení prieskumného územia a tiež, či správne orgány nevybočili z medzí správneho uváženia. Nie je verejným záujmom v oblasti životného prostredia, aby po takmer dvoch rokoch, kedy napadnuté rozhodnutie žalovaného vyvolávalo právne účinky, nebol vykonaný prieskum zákonnosti tohto rozhodnutia súdom.

Verejný záujem v oblasti životného prostredia nemožno obmedziť na okolnosť, že v čase rozhodovania súdom už napadnuté rozhodnutie žalovaného nevyvoláva právne účinky, pretože by sa tým odoprela verejnemu záujmu ochrana za obdobie, kedy mohol byť tento verejný záujem porušovaný prípadným nezákonným rozhodnutím a jeho účinkami.

28. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje na rozhodnutie a odôvodnenie tozhodnutia vo veci 4Sžk/39/2018 zo dňa 13.11.2019, kde si je vedomý odklonu od doterajšej rozhodovacej praxe v podobných veciach (napr. sp. zn. 4Sžk/44/2018), avšak akcentuje, že za splnenia určitých podmienok je takýto odklon nielenže prípustný, ale priam žiadúci, resp. nevyhnutný. Ideálnym stavom je síce jednotná (konštantná) judikatúra, ale táto musí flexibilne reagovať na spoločenský vývoj a nové argumenty. Odklon od judikatúry je problematický až vtedy, ak k nemu dôjde bez poskytnutia dostatočných dôvodov. Kasačný súd poskytol vysvetlenie svojich záverov a je názoru, že vývoj judikatúry sám o sebe nie je v rozpore s riadnym výkonom spravodlivosti, keďže neschopnosť zachovať dynamický a vývojový prístup by mohol byť prekážkou reformy alebo zlepšenia.

29. Kasačný súd dospel k záveru, že uznesenie krajského súdu je potrebné zrušiť z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g) S.s.p.) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 462 ods. 1 S.s.p.). Úlohou krajského súdu v ďalšom konaní bude preskúmať zákonnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného, ako aj prvostupňové rozhodnutie, v súlade s vyššie uvedeným názorom kasačného súdu, vrátane vysporiadania sa s námietkami sťažovateľa ohľadom vplyvu rozhodnutia o jeho vylúčení z konania na preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného o jeho zmene. V novom rozhodnutí vo veci krajský súd znovu rozhodne aj o náhrade trov konania, vrátane trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 S.s.p.).

30. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.